

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 55/2021-6

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Dražena Tripala, kao predsjednika vijeća, te Vesne Vrbećić i Žarka Dundovića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice – specijaliste Marijane Kutnjak Čaleta, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. F. P., zbog kaznenog djela iz čl. 154. st. 2. u vezi st. 1. toč. 1., čl. 153. st. 1. i čl. 152. st. 1. Kaznenog zakona („Narodne novine“ br: 125/11., 144/12., 56/15. i 61/15. – dalje u tekstu: KZ/11.) i dr., odlučujući o žalbi optuženika podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Rijeci od 16. prosinca 2020. br. K-23/2018, u sjednici održanoj 17. ožujka 2021., u prisutnosti opt. F. P. i braniteljice optuženika odvjetnice V. R.,

presudio je:

Odbija se kao neosnovana žalba opt. F. P. i potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Županijski sud u Rijeci presudom od 16. prosinca 2020. br. K-23/2018, proglasio je krivim opt. F. P. zbog kaznenog djela protiv spolne slobode, teškog djela protiv spolne slobode iz čl. 154. st. 2. u vezi st. 1. toč. 1., čl. 153. st. 1. i čl. 152. st. 1. KZ/11., za koje mu je na temelju čl. 154. st. 2. KZ/11. utvrdio kaznu zatvora u trajanju od tri godine i kaznenog djela protiv braka, obitelji i djece, nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ/11., za koje mu je na temelju istog zakonskog propisa utvrdio kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i uz primjenu čl. 51. st. 2. KZ/11. optuženik je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od tri godine i šest mjeseci.

Na temelju čl. 148. st. 1. u vezi čl. 145. st. 2. toč. 1. i 6. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ br: 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. - dalje u tekstu: ZKP/08.) optuženik je obvezan podmiriti trošak kaznenog postupka u visini od 15.000,00 kn.

Protiv te presude žali se optuženik po braniteljici Vesni Rogulj, odvjetnici iz Zagreba, zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje pred izmijenjeno vijeće. Predlaže da se optuženik i braniteljica izvijeste o sjednici vijeća.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Na temelju čl. 474. st. 1. ZKP/08. spis je prije dostave sucu izvjestitelju, dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Sjednica vijeća održana je u prisutnosti optuženika i njegove braniteljice V. R., a u odsutnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske koji nije pristupio, a dostava obavijesti o sjednici vijeća je bila uredno iskazana.

Žalba nije osnovana.

Žaleći se zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08. optuženik najprije parafrazira sadržaj te zakonske odredbe, da bi zatim naveo da pobijana presuda ne sadrži razloge kojima bi se obrazložili bitni elementi kaznenog djela iz čl. 153. KZ/11. te da je činjenični opis kaznenih djela u suprotnosti s nalazom i mišljenjem liječničkog vještaka.

Protivno žalbenim navodima prvostupanjski je sud dao razloge za sva svoja utvrđenja zaključujući, na temelju provedenih dokaza, da je optuženik postupajući na način kako je to opisano u izreci pobijane presude, ostvario sva bitna obilježja kaznenih djela za koja ga je proglasio krivim.

Tvrdnja da medicinsko vještačenje ne podupire činjenični i pravni opis u pogledu povreda koje bi oštećenica zadobila je ustvari isticanje žalbenog osnova pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, o čemu će više biti riječi kod obrazlaganja tog žalbenog osnova.

Izreka pobijane presude nije proturječna sama sebi, kako se to navodi u žalbi, jer se inkriminirani period od 20. lipnja 2015. do 30. studenog 2015. odnosi na nasilje u obitelji u okviru kojeg perioda je optuženik 29. studenog 2015., uporabom sile, izvršio spolni odnošaj, a okolnost učestalosti takvog nasilja koji se također osporava je činjenično pitanje.

Bespredmetno je pozivanje žalbe na presudu Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Kž-807/06, jer u ovom kaznenom predmetu odnosno pobijanoj presudi nisu ostvarene povrede na koje ukazuje presuda na koju se žalitelj poziva.

Daljnju postupovnu povredu iz čl. 468. st. 3. ZKP/08. optuženik nalazi u povredi prava na obranu na raspravi dana 14. prosinca 2020., jer da prvostupanjski sud nije odgodio raspravu radi pripremanja obrane i završnih riječi.

U konkretnom kaznenom predmetu, rasprava je bila zakazana za 16. studenog 2020., što su optuženik i njegov tadašnji branitelj primili na znanje na raspravi dana 21. listopada 2020. godine. Podneskom od 27. listopada 2020. branitelj optuženika otkazuje punomoć, da

bi nova braniteljica na sam dan rasprave, dana 16. studenog 2020. godine zatražila odgodu rasprave, što je i dozvoljeno iz razloga jer dvije osobe iz njezinog ureda imaju Covid-19. Iduća rasprava je zakazana za dan 14. prosinca 2020. da bi na toj raspravi braniteljica optuženika, a nakon završenog dokaznog postupka i prije davanja obrane, zatražila odgodu rasprave radi pripremanja obrane, jer da je bila Covid-19 pozitivna do 7. prosinca 2020., a optuženik je bio na terenu do 12. prosinca 2020.

Osnovano je prvostupanjski sud taj prijedlog odbio, jer braniteljica nije dostavila medicinsku dokumentaciju da bi ona ili odvjetnica I. Đ., koja je supstituirana u podnesenoj punomoći da za slučaj spriječenosti zamjenjuje opunomoćenu braniteljicu, imale Covid-19.

Osim toga, optužnica nije izmijenjena na toj raspravi, a prije davanja obrane, pa da bi dulja odgoda bila neophodna radi pripremanja obrane, u postupku koji se vodio oko dvije godine i u kojem je optuženik cijelo vrijeme imao izabranog branitelja koji mu je pružao svu neophodnu pomoć u postupku, pa tako i u vezi obrane. Stoga je odgoda rasprave od 30 minuta, koliko je dao prvostupanjski sud, bila dovoljna za konzultaciju optuženika i braniteljice, a za pripremu završne riječi je braniteljica imala dovoljno vremena od preuzimanja obrane u ovom kaznenom predmetu, pa do održavanja rasprave.

Iz navedenih razloga, optuženiku nije povrijeđeno pravo na obranu niti konvencijsko pravo na koje on posredno ukazuje, iako se izričito ne poziva na tu povredu, pa slijedom toga nije ostvarena postupovna povreda iz čl. 468. st. 3. ZKP/08.

Ispitivanjem pobijane presude na temelju čl. 476. st. 1. toč. 1. ZKP/08. nije utvrđeno niti da bi bila počinjena koja od bitnih povreda određaba kaznenog postupka na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

Nije osnovana žalba optuženika niti zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Osporavajući utvrđeno činjenično stanje optuženik ukazuje na nedosljednost u navodima oštećenice prilikom podnošenja kaznene prijave, liječniku kod kojeg je bila na pregledu, Centru za socijalnu skrb, prilikom prvog ispitivanja u Državnom odvjetništvu te zatim na raspravi, pa da joj se stoga ne može vjerovati, a osim toga da taj iskaz nije potvrđen niti ostalim provedenim dokazima, prije svega medicinskom dokumentacijom sačinjenom prilikom pregleda 29. studenog 2015.

S obzirom na takve iskaze oštećenice, koji se apostrofiraju u žalbi, prvostupanjski sud je proveo psihijatrijsko-psihologijsko vještačenje, s ciljem utvrđenja karakteristika osobnosti oštećenice, a slijedom toga i mogućnosti vjerodostojnog iskazivanja.

Utvrđeno je da je oštećenica prosječne sposobnosti praktičnog rasuđivanja i sposobnosti da stečeno znanje istakne na socijalno prihvatljiv način, time da su uočeni blaži znakovi emocionalne nezrelosti ili nestabilnosti. U odnosu na pitanje vjerodostojnosti vještaci su istaknuli da ona može biti kompromitirana karakteristikama osobnosti oštećenice, međutim, psihološkim testiranjem nije utvrđeno da bi oštećenica simulirala ili disimulirala. Vještaci su bili jedinstveni u mišljenju da žrtva nije sklona laganju, osobito ne svjesno,

međutim, određeni događaj može doživjeti intenzivnije od drugih koji nemaju granični poremećaj ličnosti (dijagnoza: F60t3).

S obzirom da vještaci nisu pronašli elemente na osnovu kojih bi posumnjali u vjerodostojnost onoga što je oštećenica iskazivala u odnosu na silovanje, odnosno da nije sklona izmišljanju, konfabuliranju niti svjesnom laganju o samom događaju, ali s druge strane da takve osobe neke okolnosti mogu preglasiti jer ih subjektivno mogu doživjeti znatno teže nego što objektivno jesu, prvostupanjski sud je iskaz oštećenice u odnosu na nalaz i mišljenje medicinskog vještaka cijenio upravo u svjetlu psihijatrijsko-psihologijskog nalaza i mišljenja za oštećenicu. Zaključio je da je oštećenica, kao žrtva fizičkog nasilja koje je u odnosu na nju primijenio optuženik, događaj subjektivno doživjela na način koji nije objektivno utvrđen, jer ga je preglasila, međutim, to ne znači da ga nije bilo, jer nije sporno da od nekih udaraca nisu niti trebale ostati ozljede koje bi bile verificirane u medicinskoj dokumentaciji.

Takav zaključak prvostupanjskog suda prihvaća i ovaj drugostupanjski sud, jer žalbenim navodima nije s uspjehom osporen.

U odnosu na opis samog spolnog akta, oštećenica je bila dosljedna tvrdeći da nije bio dobrovoljan i da je optuženik primijenio silu s ciljem da oštećenicu prisili na spolni odnošaj, neovisno o tome što ozljede nisu evidentirane u medicinskoj dokumentaciji prilikom prijave samog događaja. Iako udarci nisu bili takve prirode da bi ostavili ozljede i koje je oštećenica zbog svoje osobnosti doživjela puno težima nego što su doista i bili, ti udarci su bili dovoljni da slome otpor oštećenice, sve s ciljem obavljanja spolnog odnošaja protiv njezine volje.

Da se radilo o vjerodostojnom iskazu oštećenice prvostupanjski sud osnovano zaključuje i na temelju analize SMS poruka koje su razmjenjivali optuženik i oštećenica i u kojima oštećenica spočitava optuženiku da ju je tukao, vrijeđao i seksualno zlostavljao, dok se optuženik ispričava i obećava da to više nikada neće učiniti.

Razina stresa oštećenice zbog događaja uslijed čega je bila konfuzna, a o čemu su govorili vještaci, uvjetovala je i takvu njenu prijavu prilikom pregleda na Odjelu za hitnu medicinu kada je rekla da nije došlo do snošaja, međutim, kada se ima u vidu cjelokupna izjava oštećenice, osnovano prvostupanjski sud zaključuje da je spolni odnošaj obavljen uz uporabu sile. Naime, oštećenica je iskazala, a što je konstatirano i u medicinskoj dokumentaciji, „iste večeri je protiv njezine volje s njom imao seksualni odnos, navodi da se nije opirala, nije došlo do snošaja“, što samo za sebe potvrđuje konfuznost, očigledno uslijed stresa, o čemu su govorili vještaci.

Osim toga, nakon tog događaja oštećenica je noću pobjegla roditeljima u Rijeku, nakon čega je događaj i prijavila.

U odnosu na fizičko zlostavljanje udaranje rukama i nogama u inkriminirano vrijeme, a što je prethodilo silovanju dana 29. studenog 2015. godine, iskaz oštećenice je potvrđen kontrolnim dokazima, što žalbenim navodima nije s uspjehom osporeno.

Prije svega, indikativan je iskaz svjedoka B. B., nadređenog u K. gdje je oštećenica bila zaposlena, koji je iskazao da se po dućanu pričalo da je oštećenica znala imati modrice

ispod očiju i da je suprug prema njoj bio nasilan. O tome su svjedočili i roditelji te brat oštećenice, posebno govoreći o događaju na V., kada je ona također imala modricu i oteknuće u predjelu oka. Unatoč sakrivanju ozljede, bližnji su je vidjeli i nakon što je rekla da ju je ozlijedio optuženik, isti im je to i priznao.

U tom pravcu govori i medicinska dokumentacija KB S. D. na ime oštećenice u kojoj je konstatiran hematoma u području vjeđe desnog oka, koja povreda je mogla biti zadana stisnutom šakom odnosno otvorenim dlanom. Iako navedena medicinska dokumentacija nije iz inkriminiranog perioda (8. travnja 2015.) ista je vrlo indikativna i opravdava zaključak prvostupanjskog suda da je oštećenica bila u bračnoj zajednici izložena fizičkom nasilju.

Dakle, iz svih navedenih razloga, osnovan je zaključak prvostupanjskog suda da je optuženik ostvario i sva bitna obilježja kaznenog djela nasilja u obitelji i da se nisu stekli uvjeti za primjenu pravnog pravila *in dubio pro reo*, što se predlaže u žalbi optuženika.

Žalba optuženika nije osnovana niti u dijelu u kojem tvrdi da se ne može suditi optuženiku za dva kaznena djela, jer da se radi o jednom događaju koji je kulminirao dana 29. studenog 2015., čime ukazuje na povredu kaznenog zakona, iako tu žalbenu osnovu ne navodi.

U navedenom optuženik nije u pravu, jer je on sustavno kršio propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod bliske osobe izazvao strah za njezinu sigurnost i sigurnost njezine maloljetne kćeri, omalovažavajući ju, vrijeđajući, tukući je rukama i nogama, sve u inkriminiranom periodu od 20. lipnja 2015. do 30. studenog 2015.

Dana 29. studenog 2015. optuženik je sa oštećenicom, bez njezinog pristanka, uz uporabu sile, izvršio spolni odnošaj te ju s obzirom da je fizičko nasilje trajalo dulji vremenski period i da je eskaliralo silovanjem počinjenim na kraju tog inkriminiranog perioda, pravilna odluka prvostupanjskog suda da se radi o stjecaju kaznenih djela.

Stoga nije ostvarena povreda kaznenog zakona na koju ukazuje žalba, niti je na štetu optuženika povrijeđen kazneni zakon u kojem drugom obliku, na što drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, na temelju čl. 476. st. 1. toč. 2. ZKP/08.

Optuženik se ne žali zbog odluke o kazni, pa je pobijana presuda u tom dijelu ispitana na temelju čl. 478. ZKP/08. i utvrđeno je da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio i ocijenio sve okolnosti koje utječu na odabir vrste i visine kazne te utvrdio primjerenu kaznu za svako pojedino kazneno djelo i izrekao jedinstvenu kaznu zatvora koju prihvaća i ovaj drugostupanjski sud nalazeći da će se njome ostvariti svrha kažnjavanja, kako u smislu specijalne tako i generalne prevencije.

Iz svih navedenih razloga nije prihvaćena žalba optuženika i na temelju čl. 482. ZKP/08. odlučeno je kao u izreci.

Zagreb, 17. ožujka 2021.

Predsjednik vijeća:
Dražen Tripalo, v. r.